

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)

31 maiu st. v.

12 iunie st. n.

Ese în fiecare duminică.

Redacțiunea :

Strada principală 375 a.

Nr. 22.

ANUL XXVIII.

1892.

Prețul pe un an 10 fl.

Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.

Pe $\frac{1}{4}$ de an 2 fl. 70 cr.

Pentru România pe an 25 lei.

Fata cu inimă de gheață.

— Novela. —

Gin palatul bancherului Vernescu din A. se dete un bal splendid. Apartamentele mobilate c'un lucș regal, apăreau în lumina electrică minunate, chiar fericite. Bancherul eră nu numai bogat, ci avea și gust și când la scară primiă oșpeții aparținând aristocrației de naștere, bani și spirit, fața-i strălucia de fericire. Eră om norocos bancherul; asta o dovediau banii, inteligența și — fata lui, frumoasă ca o dină, care ntimpină oșpeții c'un farmec nespus, alături cu mamă sa, o damă încă tot frumoasă, elegantă și afabilă.

Invitații mai toți sosiseră. Eră o lume cu totul pompoasă. Lumina electrică, care lucia n toate colorile curbeului, lustrul diamantelor și strălucirea uniformelor minunate, se contopiau în una și formau cu parfumul plantelor esotice și a toaletelor, și cu melodiile dulci a muzicii, un farmec, ce-ți imbătă simțirile.

Salónele bancherului inse cuprindeau nu numai lumea celor trei aristocrații sus numite, ci și a patra — cea mai mare peste toate trei — frumséta! Sigur, lumina apărea mai puțin orbitóre, de nu erau atâte dame frumoșe, cu ochi încântători, cari reversau ăare, ba chiar foc de lumină, luciau, schinteiau și fulgerau.

Tóte frumoșele inse dispăreau pe lângă fiica bancherului, Alma, o frumséta clasică antică, naltă, sveltă, c'un umblet ușor de dină, c'un suris încântător pe buzele fine de trandafir și cu niște ochi, ce te duc la nebunie!

Mulți s'au nefericit, privind în ochii acestia seducători și s'au bolnăvit la inimă de bóla ce duce n perire — dorul nestimpărat!

Alma, de și bărbații se ntreceau a seversși pentru ea nebunii și fapte eroice cât de multe — nu iubiă. O numiau «fata cu inimă de gheață». «E cochetă!» — diceau femeile invidioșe. «Ah, cât de puternic, cu ce foc voi iubi, decă va apăre el!» — își dicea ea n sine.

Și el, din nefericire, apărusel — chiar la serata bancherului.

Eră un bărbat nalt, robust, în uniformă de oficer de marină. Venise n A. cu concediu mai lung, fiind că o rudă ndepărtată-i murise, lăsându-i o avere frumoșică; eră deci necesitat a aranją treburile de moștenire. Cu câteva ăile inaintea seratei a cercetat pe bancher, amic bun al părintelui seu reposat, fiind primit fórte afabil și

invitat a cercetá și familia sa. Oficerul ș-a făcut vísita, inse pe dame nu le-a aflat acasă. Primind invitarea la bal, își ținú de datorie a se presentá. Domnul casei îl recomandá cu totă afabilitatea soției și fiicei sale.

Alma, ca totdeuna și acum, conversá, glumiă și dansá cu toți și chiar voiá a face o observare vioiá la complimentele contelui D., care nu prea eră n curat, óre ochii adânci și fulgerători séu miliónele Almei l'au inspirat la o asá mare elocință — când căpitanul de marină Sabín Radulescu, după presentarea bancherului, se plecá adânc naintea ei și musica intonând chiar un vals, o cerú la joc. Brațul lui puternic cuprinse ușor talia ei fină; musica cantá un dor nespus și Alma visá un vis fericel! Ea uitase totă realitatea. Nu vedea decăt doi ochi, cari seménau de minune cu marea, căci odată erau suri, iarăș albastri, apoi verđi și câte odată păreau chiar negri; ochi — cari i-au resturnat valurile mari în inimă: cu furtunile, spaimele și tesasurele sale. Se lipiá de el, ca iedera de stejar și-i veniá să plângă amar de fericire și durere nemărginită, acolo pe peptul lui lat, unde simțiá, că bate o inimă tare, nobilă și curată, o inimă de diamant! Amoroșii simțesc iute cu inima, ce mintea numai mereu, după muncă ndelungată află, — și simțul conduce sigur.

Alma jucá de mult cu alții, ș-ascultá zimbînd complimentele lor cari nu le nțelega, dară se cugetá tot în brațele lui, iar inima-i părea o pasere, ce sbóră sus până la stele, tot cantând: «Ah cât e de dulce amorul!»

Din reveria-i plăcută o treziră cuvintele ironice ale baronului M., un seladon cu luna fatală pe cap și cu podagra n mâni și picioare; pe lângă aste mai avea meritul de a fi totdeuna mai esact informat despre cronica scandalóasă a orașului: «Ah, Mademoiselle, de ce ești asá — cum să ăic — visátóre?! Domnișórele viséză numai când sînt inamorate — óre să fie cu putință?!» Alma se uitá cu dispreț la el ș-un respuns nu mai puțin ironic îi eră pe buze, când iară fu dusă n joc.

Tótă lumea-i părea absentă; privirile ei numai pe el îl căutau, dară desamăgită observá, că se și depărtase. Ah, cât de tristă, gólă și rece îi părea sala de danț cu oglinđile ei prețioșe, cu lumina feerică și cu oșpeții eleganți! Apoi bărbații cu complimentele lor sarbede; ce fețe comune și ce inimi și mai comune! Abiá așteptá finea balului; mai nainte inse eră supeul, apoi urmá un cotilion enorm de lung. La patru ore diminéța societatea se depărtá.

Alma, ajungând în odaia ei, cu totul albă și aceea ca stăpână sa, cădând înaintea patului în genunchi și emoțiunea reținută erupse într'un plâns vehement — «fata cu inimă de ghiată» a vărsat primele lacrimi pentru un bărbat, ș-a simțit apoi pentru prima dată fericirea și durerea nebună a unui amor adevărat. În vis plutiă pe oceanul întins cu el și-i spunea amorul ei nemărginit și el, cu ochii lui ca marea, zimbăia fericit!

*

Radulescu părăsind serata bancherului, scrisese următoarea epistolă:

«Unicul ângeraș al meu, adorată Lilly!

«Pe când scumpii tei ochișori sînt cufundați într'un dulce somn, eu neputînd afla odihnă de dorul teu ce me cuprinde, voi a conversa nițel cu tine, cel puțin în idee. Vino, pune-ți capul meu aurit la mine pe umăr și zimbește cu gurița ta drăgălașă, cum ai zimbit atunci când — știi sub nucul din grădina bunicei — pentru prima dată ți-am spus, că te iubesc! Ai zimbit, pe când ochii tei adorați erau plini de lacrimi — și eu te-am cuprins în brațe, cu toată delicatetea putincioasă dela un marinar oțelit în lupte și tempestăți.

«Ah tu scumpă ființă gingașă! Imi pari de multe ori numai o aparință, un vis fermecător! — tu, cu talia ta delicată, cu fața ta de crini și trandafiri și cu mânuțele tale mici ca la un copil — ore poți tu fi realitate?

«Abia aștept să pot sbura la tine! Apoi spunem bunicei secretul nostru dulce și cerem binecuvîntarea ei și-apoi tu vei deveni adorata mea soție. Stau să ne-bunesc de fericire, când me gândesc la asta!

«Dragă copilă! Invidiez sora și vîntul, cari îți sărută părul tu de aur și paserile cari ascultă vocea ta argintă, florile, tot, tot ce e în giurul tei! Me simt ca un sorman esilat, a căruia inimă i-a ramas în patrie! Nu ved nimic decît o fetiță mică, subțire, cu ochi azurii și n'aud nimic, decît un ris drăgălaș al ângerașului meu îndepărtat, cu inima ei bună, candidă și cu spiritul ei vioiu încântător!

«Lilly, Lilly! ce ai făcut tu din mine! Eu, pe care nici o vijeliă nu-l putea plecă și a căruia inimă nu cunoșcea frica, stau înaintea ta lipsit de toată puterea și decît un nor ușor cade pe fruntea ta senină, me spîriu gróznic, ore nu eu sînt cauza? — séu dora — ah, nu me mai iubești așa!

«Nimic nu me mai interesază, numai tu! Așa am fost invitat la o serată splendidă a bancherului Vernescu și neputînd refușă, am apărut. Se dice, că fata bancherului e o frumsătă clasică — se pôte, dară ce-i ea pe lângă Lilly a mea?!

«Scumpul meu ângeraș! acu-ți dic adio, dară numai s'aud și eu dela tine, ore iubești-me? Spune-mi-o cât de multe ori! Spune-mi-o în toată ora, în toată minuta, séu barem spune-o vîntului și stelelor, cari vor împărtași-o mie!

«Îți sărut gurița, ochii, obrazul tu dulce; sînt al teu în veci.

Sabin R.»

Epistola scrisă în limba franceză, fu adresată domnișoarei Lilly de la Croix în R. Dalmația.

(Va urmă.)

VOLUMNIA BELLE.

Nu se pôte explica de ce-ți place câte odată să superi pe persóna pe care o iubești.

*

Fata e poezie; femeia e roman; sócra e tragedie.

Lăcrimióre.

Dulci micuțe floricele,
Albe mărgăritărele,
Ve iubesc!
Sunteți mîndre, gingășele,
Ale primăverii stele
Ce lucesc
Prin cîmpia 'nrourată,
Când sora se arată;
Cum scilpesc
Ale vóstre cupe pline,
Ce țin picuri cristaline,
Dar ceresc.
Dinele, des dimință,
Dansând hora pe verdță,
Ve gelesc;
Apoi cupele deșarte,
Un miros dulce, departe
Respândesc.
Și acest miros, îndată,
Nimfele pe rînd le 'mbetă,
Amțeșc;
Fluturașii mici, sburdalnici,
Sbóra printre ele, grabnici,
Rătăcesc.
Sunteți flori, dar și mărgele,
Cupa dinelor și stele,
Drag misteriu!
Ca și lacrima el pică
Din ochiul ce se ridică
Cătră ceriu;
Când sufletul în uimire
Contemplă frumósă fire
Esaltat,
V'a plâns pe voi lăcrimióre
Primăvera! ce la sora
A 'nviat.

(7 maiu 1876.)

SOFIA VLAD-RADULESCU.

M A R T I R Ă !

— Dramă în 5 acte, de Adolphe d'Ennery și Edmond Tarbe. —

(Urmare.)

Actul IV.

Un salon la amiralul Firmin de la Marche.

Scena I.

Dna dela Marche, apoi amiralul,

Dna de la Marche. Laurence! sormană mea fică!.. Câtă vreme s'a strecurat de când nu-mi mai este îngăduit nici a o vedé!... Câte lacrimi trebuie să fi vărsat ea! — Și cum, o fică așa de devotată, o soție ce atîta vreme a fost curată și nepetată, a putut într'o di să fie vinovată?... Să fie ore scris, oh Dómnă, ca greșelile să se moștenescă? — Nu-mi e îngăduit de a-mi amestecă lacrimile cu ale ficeii mele! și, când simțul de mamă se revoltă în mine, amintirea trecutului me face să plec capul, urălit... înaintea voinței soțului batjocorit. Sormană mea Laurence! — Ea e mórtă pentru dta, imi dice el; ei bine, lasă-mi atunci cel puțin curs liber

lacrărilor! Dreptul de a plânge pe morți nu poate fi tăgăduit nimăruil!

Amiralul. (Intrând.) Iar plângi?

Dna de la Marche. Pentru a te ascultă, impun mai totdeauna feței mele aparențele unei țării pe care o desminte inima mea... dar curajul mi s'a zdrobit... De trei luni nu mi-am mai vădut fiica... de trei luni ea trăește într'o singurătată spăimântătoare, ca soție divorșată, fiică alungată și blăștămată!

Amiralul. (Förte agitat.) Ț-am cerut să nu-mi mai vorbești de dēnsa.

Dna de la Marche. Dēcă refuși ori ce milă pentru copilul dtale, ai cel puțin pentru mine. N'am nici puterea nici curajul dtale. Dă-mi voe s'o vęd.

Amiralul. Nu.

Dna de la Marche. Nu aici; dar la ea, — fără a fi vędută de nime.

Amiralul. Nu, îți đic; nu-mi mai cere asta.

Dna de la Marche. Cine șcie dēcă greșēla ei a fost din buna ei voință?...

Amiralul. Mai poți să te indoești?

Dna de la Marche. Ah! dta nu șcii câte impregiurări nenorocite pot impinge pe o femeie la cădere... Un amor osândit s'a putut strecură, chiar fără de voe pōte, la început, in inima sa; pōte că, cu mult curaj se va fi luptat ea in potrivă-i; pōte că din tot sufletul ea cerea ajutorul bărbatului ei absent — spre a învinge o atare pasiune... Pōte chiar că complicele să-i fi intins vr'o piedecă uriciōsă in care să fi picat ea pe negândite, plină de disperare și grōză... Ce poți face atunci? ce poți face?... Te lupti, — te sbați... ceri milă...

Amiralul. Mori mai degrabă, dēcă să te lași a cădē!

Dna de la Marche. Dar copilul ei... dar fiica-i prea iubită?

Amiralul. Mori pentru acest copil! mori pentru ca rușinea să nu se respândescă mai târđiu asupra-i, precum se respādește asupra soțului ș-a părintelui!...

Dna de la Marche. Da, ai dreptate! Mörtea ar fi fost mai potrivită!

(O slugă intră aducēnd pe o tavă o cartă ce o dă amiralului și ese după un semn al acestuia.)

Scena II.

Aceiași, Drack.

Amiralul. Imbărbătează-te și șterge-ți lacrămile; ne vizitează un domn cu care am făcut cunoștință, mi se pare in Colonii... (Sluga introduce pe Drack și ese.) Imi pare bine că te vęd dle... (Presentându-l.) Sir Elie Drack... Dna amirală Firmin de la Marche.

Drack. Dnă, am deosebita onōre...

Amiralul. Dēcă-mi amintesc eu bine, dle, nu pentru intēia oră ne vedem noi acum.

Drack. Ce-i dreptul, dle amiral, am avut onōrea a ve primí la consulatul meu!

Amiralul. Când comandam escadra ce staționă in posesiunile nōstre indiane.

Drack. Tocmai așa.

Amiralul. Și Ț-ai părăsit consulatul?

Drack. M'am retras in viața privată, dle amiral.

Amiralul. Pentru definitiv?

Drack. Definitiv. Aș fi putut să intru in diplomație, — după ce am părăsit profesiunea consulară...

Amiralul. Diplomația-i o carieră förte spinōsă.

Drack. Eră... altădată; dar astăzi s'a simplificat förte mult.

Amiralul. Cum?

Drack. Tōtă șciința ómenilor nōștri de stat se resumă ađi in doue idei cu totul simple: cea intēi este, natural, de a ajunge la putere, — și, odată ce au ajuns...

Amiralul. A doua...

Drack. A doua este, să n'o mai scape din mână.

Amiralul. Atunci, Ț-ar fi prea ușor...

Drack. M'am lăsat de trebile publice cu hotărērea nestrămutată de a nu me mai ocupă dēcă de trebile mele... Ceea ce nu me impiedică de a indepliní, — cu ocasiunea visitei ce am onōre să v'o fac, — o însărcinare förte delicată... și care, de-al mintrelea, mi-i cu totul străină...

Amiralul. O însărcinare?

Drack. Din partea dnei de Moray.

Amiralul. Pauleta?

Dna de la Marche. (Repede.) Scumpa nōstră Pauleta, s'a intors deci in Paris?

Drack. Am avut plăcerea s'o insoțesc pe timpul cât am călătorit pe apă, — apoi, până la casa părintelui seu...

Dna de la Marche. Dta, dle?

Drack. Și de-atunci, sub preteștul că am fost destul de fericit făcēndu-i acest intēi serviciu, dra prețindea că sūnt dator să-i mai fac ori ce alte serviciuri, ce i-ar plăcē să mi le ceră.

Dna de la Marche. Și ai venit să ne anunți venirea sa?

Drack. Nu tocmai pentru asta, dnă.

Amiralul. Cum?

Drack. Veți vedē indata... peste un minut-doue, — ea va fi adusă aici, și mai târđiu va vení și tatăl seu. Dar nu tocmai la dvōstre, am fost trimis de dra mai intēi...

Dna de la Marche. Dar la cine?

Drack. La dna... mama sal...

Amiralul. Laurence!

Drack. Pōte că șciți, că dl de Moray a oprit pe fiica sa de a merge să-și vedă mama; ceea ce, după părerea mea, este un lucru förte crud și neiertat.

Amiralul. (Sever.) Cređi, dle?

Drack. Negreșit, dle!... Asta e tot așa de nedrept, cum ar fi de pildă, când dv., dle amiral, ați oprí pe dna de a-ș vedē pe fiica sa.

Amiralul. Și o opresc chiar, dle!

Drack. (Tulburat.) A! o opríți!

Amiralul. O opresc!

Drack. La urma urmei — când đic că e tot acelaș lucru — vęd că din contră, — lucru e förte deosebit... pentru că din colo e vorba de o fiică ce nu-i e permis să-și vedă pe mama sa, — pe când aici e o mamă, căreia nu i se îngăduēște să-și vedă... In sfērșit... asta nu se asemēnă de loc!

Amiralul. Urmēză, dle, te rog.

Drack. M'am fost dus deci, să spun dnei Laurence că fiică-sa a sosit, — și când i-am vędut bucuria-i nemărginită la vestea că se află așa de aprōpe de fiica ei; când apoi, am fost martorul lacrărilor și desperării sale aflând că nu-i eră îngăduit copilei de a vení lângă mama sa... asta m'a... m'a cam indușosat, dle amiral; și precum nici nu bănuiam că intențiile dvōstre in astă privință ar putē fi așa de aspre, — am cređut că găsesc un mijloc förte simplu și förte natural ca să impac lucrurile. Fiica dtale nu pōte vení aici, in casa dtale, — i-am đis eu dnei Laurence; dar, de óre ce se duce la bunicul seu... vino și dta acolo, și o vei putē îmbrățișă cât îi pofti!

Amiralul. Dar acum, știi dle, că eu nu voi s'o ved.

Drack. Da, da, o știu; ei bine, dle amiral, astăzi timpul e frumos...

Amiralul. Sfârșește...

Drack. Dcă te-ai învoi să faci o mică primblare pe undeva, dna va primi aici... pe fiica și pe nepoța sa...

Amiralul. Ț-am spus de asemenea, că o opresc și pe ea.

Drack. Dă-mi voe, dle amiral, cu toate acestea... eu nu pot să me instalez aici, în casa dvăstre spre a le primi pe amândouă...

Amiralul. Laurence nu va intra în casa mea...

Drack. Me iertă... dar ea totuși va veni...

Amiralul. Ar îndrăzni?

Drack. E greșela mea; dar va veni, dle, séu, cel puțin, va veni până la ușa dtale...

Amiralul. La ușa mea!

Drack. Deja trebuie să se fi aflând colo, în fața acestei case, așteptând un semn care o va umple de bucurie séu o va arunca în cea mai adâncă durere...

Dna de la Marche. Un semn!

Drack. Acolo sînt ei, — mi-a ăis ea, plângend, și cu brațele întinse spre ferăsta asta; și eu, tulburat cu totul, i-am răspuns: aștepta puțin... dcă tatăl dtale se învoește să te vedă... adică nu, — dcă se va arăta neinduplecat... va închide el énsuș perdéua ferestei acesteia...

(Amiralul se aruncă la ferăstă și închide perdéua.)

Dna de la Marche. Ah dle! dle!

Drack. (Emoționat.) A dle amiral, primește felicitările mele cele mai vii, cele mai... E foarte bine... e foarte bine... foarte îndurător!... ceea ce ai făcut acum...

Amiralul. Ce ăici, dle?

Drack. Închidend acea perdea, ai îngăduit fiicei dvăstre să vie să-și îmbrățișeze pe mama sa...

Amiralul. (Cu ciudă.) Dar ai spus, din potrivă, că semnul acesta va opr-o de a veni aici!

Drack. (Cu putere.) Ce? eu am ăis una ca asta?

Amiralul. Da, dle.

Dna de la Marche. (Incet.) Da.

Drack. O mare Dne! — dar atunci, în tulburarea... în emoțiunea mea... m'am înșelat cu totul, negreșit... Căci, — în cazul numai când ați consimțit a o primi, trebuia să închideți acea perdea...

Amiralul. Așă dar... acum?

Drack. Acum, ea a intrat în casa dv., se suie pe scări, vine aici, și... iat-o, dle amiral, iat-o...

Scena III.

Aceiași, Laurence.

Dna de la Marche. (Mergend la ea și îmbrățișind-o.)

Fiica mea!

Drack. (Aparte.) Nu-mi mai rămâne nici o indoieală, — că aș fi putut foarte ușor să intru în diplomație!

Amiralul. Numai print'o greșelă, séu o șiretenie, dta ai putut intra în casa mea.

Drack. (Aparte.) Ai! asta-i pentru mine!... *(Tare.)* O greșelă, dle amiral, o simplă greșelă!

Laurence. Toți nenorocții sînt bine primiți în casa dtale, ta'ă, și ț-o jur, că printre cei ce-ți vin aicia, nu este nici unul singur a cărui sôrtă să fie atât de vrednică de milă, ca a mea...

Amiralul. Ți mai bine că nu se află nici unul mai vinovat decăt tine.

Dna de la Marche. (Incet.) În numele lui Ddeu!

Laurence. Dcă crima de care sînt invinovățită ar cere o pedepsă, un altul ar trebui să mi-o hotărăscă... și acela m'a și lovit destul de crud...

Dna de la Marche. (Incet.) Alungată, desprețuită!

Amiralul. Un altul, în locul dlui de Moray, s'ar fi arătat încă mai neinduplecat.

Laurence. Și acela, ești dta tată; o șcieam bine! În locul seu, ț-ai fi resbunat mai cumplit decăt densusul, — ș-apoi ai fi murit de disperare și rușine. Șcieam toate aceste, tată...

Dna de la Marche. (Aparte.) Și de multe ori, vai! m'am temut de o astfel de descoperire...

Laurence. (Plângend.) Iată pentru ce m'am supus, — fără să me plâng cătuș de puțin contra fostului meu bărbat... Dar, față cu dta, tată, nu-s vinovată întru nimic. Am fost pentru dta, și pentru mama mea o fică supusă și devotată. Ah! de mii de ori mai devotată decăt nu puteți să ve închipuți și ve jur, că ar trebui să ve fie milă de mine!

Drack. (Emoționat.) Da, da! ar trebui, dle!

Amiralul. Rôgă-te lui Ddeu ca vârsta și durerea să-mi adormă incurend amintirea... alminterea voi fi neinduplecat.

Laurence. Fie dar! remăi neinduplecat, tată! Dar, dcă până acuma m'am lăsat, fără nici o împotrivire, supusă asprimei tale, — astăzi totul s'a schimbat pentru mine. Trebuie să inceteze isgonirea mea; trebuie să pot intră liberă în casa dvăstră de astăzi înainte.

Amiralul. Trebuie! Și pentru ce?

Laurence. Pentru că fiica mea s'a înturnat aici... Fiica mea, pe care n'am vedut-o de doi ani... Și, pentru că voi s'o ved. Dcă nu voi puté-o intelnî aici, atunci, în ce loc aș puté eu să strîng la peptu-mi pe dulcea mea Pauletă? În casa dlui de Moray nu mai pot intră nici odată; și iarăș, este neingăduit Pauletei să păsescă pragul casei unei femei osândite, precum sînt eu. Astăzi, gonindu-me și voi de aicia, nu voi mai puté să-mi ved copila, decăt așteptând și privind pe la colțurile ulițelor, — și acolo, ca o cerșitoare, să cer pomana unei priviri a ei!... Ah! asta ar fi prea mult... din cale afară prea mult! *(Pică, suspinând cu lacrimi, intr'un scaun.)*

Drack. Da, dle, da, ar fi din cale afară prea mult! *(Plânge.)* Ar fi... dar asta nu me privește de loc pe mine... nici de cum...

Amiralul. (Aparte.) Nenorocita!

Dna de la Marche. (Incet amiralului.) N'o veți cât suferé?

Amiralul. (Incet.) Dar dta énsăș, nu veți durerea ce me înădușă? nu întelegi că inima mea, ca și a ei, este sdrobotă, nimicită?!... Și totuș nu pot să... *(Cătră Laurence cu durere conținută.)* Nu voi...

(Va urmă.)

N. A. BOGDAN.

De când erai departe,
Părai burduf de carte,
Un mare magazin
De 'nvățătură plin:
Acum, de când te-am cunoscut,
Ești tot mai mic, tot mai scăđut,
Și din umflatul «magasin»
N'a mai ramas decăt — asin.

IOSIF VULCAN.

Problemă grea.

Medicina populară.*

— Credințe, datini, doctóri și descânțece populare. —

XLVIII.

Cei ce petrec la sate, vor fi având cunoștință, că fiind cineva bolnav, vrăjitoarele îndată ce aud, alergă intru ajutor și-și folosesc séu mai bine ȓis, aplică tóte medicamentele lor. Acésta o fac ele și in casuri când cineva având vre un protest, doreșce să iésă in favorul lui.

Costa Preda, din Maidan, ne spune, cumcă decă cineva voeșce ca un protest să se finescă in favórea lui, «are să prindă un vultur (ori ce soi) să facă dintr'o trestie un țepuș și cu acest țepuș să impungă vulturul după cap, ȓicând cuvintele: «Adan, Vavilon» până ce móre vulturul; apoi scoțând ochii acelu vultur cu vêrful dela códa (osul prim din vêrful coȓii) unui lup și ochii lupului, le pune aceste intr'o destrucă (șatulă, trochiță) până are el séu altul trebuință de ele, adecă până merge la judecată. Atunci le scóte din destrucă și le cósă la piept inspre umêrul drept și atunci e sigur că judecata va fi după voia lui. Vulturul se póte și pușcă, dar e necesar ca impungându-l cu trestia, să curgă puțin sânge.

Aceste «făcături», punându-le la pept omul care nu are copii și voeșce să capete, i se va impliní dorința.

Tot pentru acésta și mai mult pentru ca cuvintele cuiva inaintea judecătorilor să aibă cređemênt, își légă pânțele cu o ață, inodându-o de 3 ori in partea cea dindêrêt (spate) făcând la un capêt al aței primul nod, ȓice: «nu inod nodul, ci inod pe toți câți vor fi la judecată după cuvintele mele, ca să mi se deie cređemênt», asemenea ȓice la al doilea și la al treilea, inodând ambele capete la olaltă. Asemenea inainte de a intrá la judecatorie, întórce cu vêrful piciorului trei petricele pe cari apoi le calcă, ȓicând la fiecare călcare: «nu intorc pétra, ci intorc pe toți câți vor fi adunați la judecată după cuvintele mele și să le credă de adevêrate», ața apoi se păstrează bine in loc neumblat.

XLIX.

Românul este de credința, cumcă lucrurile așa ȓise supranaturale, admirátore, sânt făcute cu puterea spiritului și nu arareori auđim ȓicându-se: «Omul ásta e cu spiritus, séu par că-i cu spiritus, căci póte face tóte séu șcie tóte séu află tóte etc.» Vrăjitoarele țigănci, însă fetele și nevestele prin o apucătură, că fac de ese apă dintr'un fus și le ȓic că sânt cu spiritus.

Comedianții cari scot foc și pantlice din gură, jócă pe palámari, sânt cu spiritus etc. etc.

In timpurile trecute nu erá cunoscut spiritusul jidovesc de astăđi, ci numai acela de care se temeau ómenii superstițioși. După părerea noastră, erá bine de nu-l mai cunoșceau românii noștri spiritusul jidovesc, ci remâneau mai bine la credința deșértă.

Se crede, că spiritusul și-l póte face omul și singur, anume: Se ia primul ou dela o puică (găină) de tot négră, carele trebue clocit de respectivul doritor de a avé acest spiritus, sub mâna cea stângă, timp de 3 sêptemâni, adecă când ese din el puiul de spiritus (!) carele are chipul unui om (!) negru ca smóla. Acesta se pune intr'o sticlă și la cererea proprietarului îi implineșce tóte dorințele ad. îi aduce bani, mâncări, beuturi și tot ce numai póte gândí mintea omului.

* A se vedé nr. 13 an. c. al «Familiei».

Intre spiritus și om se face un legámênt adecă omul după mórte e a spiritusului (a necuratului). Omul după credința poporului nu-l póte lăpédá dela sine, căci atunci spiritusul îl bate; se póte inse scăpá de el, decă-l furá cineva când se ȓice că se năprâteșce pe capul aceluia.

L.

Nenumêrate sânt credințele poporului român. Preoții și invêțatorii dela sate, cum am ȓis in introducere, au ocașiunea cea mai bună a le adună, din cari apoi se pot scóte tot atâtea documente despre romanitatea noastră. Se înțelege, cumcă credințele poporului nostru usitate și acuma ș-au perdut intr'unele locuri din originalitate, in altele e pus numele unui sfânt in locul unui ȓeu séu ȓeiță; unele vrăjitoare se rógă la sf. Márie, altele la ȓile; dar tóte d. e. la descântecul de diochi intrebuintează apă, cărbuni și frecarea cu degetele pe frunte; altele nu pun in apa descântată trei petri din trei vaduri; unele dau bolnavului din apa descântată să bea, iar altele, să se stropescă cu ea. Tóte inse, dau și ceva medicament bolnavului. Decă vr'unul aduce mai multe vrăjitoare, cea sosită in urmă declară lécul ei mai bun și mai folositor.

Noi am adunat și intru cât s'a putut am cules mai ales astfel de lucruri, unde se intrebuintează afară de descânțece și ceva medicamente (lécuri.)

Nu garantăm, că tóte vor fi folositoare, dar am vêđut in multe locuri și ne-am convins că unde medicul nu a putut să ajute, a ajutat vrăjitoarea.

Afară de vrăjitori și vrăjitoare, mai sânt prin poporul nostru așa numiții «trăgetori de sclintituri séu olicnituri», cari aduc o mână séu un picior olicnit (sclintit) la loc cu succes de minune.

Mâna séu piciorul frânt din os, îl légă in scândurele după ce pune fiecare os la locul seu, mai totléuna cu succes.

O vênă olicnită o trage cu apă caldă și unsóre, o légă apoi strîns la locul ei până ce se vindecă.

Am vêđut aducând la George Miclea Ușurel din Maidan copii și ómeni mari in car, cari s'au dus acasă pe picioare, după ce i-au indreptat.

Acest om mai in tóte ȓilele e chemat din cele mai depártate locuri, a trage astfel de nenorociți chiar și vite mari, adecă boi și cai. Anume îi légă sus la o grindă și spânzurat îl indreptă.

Se înțelege, că și el ca și vrăjitoarele cu lécurile lor, își eșcută măestria sa pe sub ascuns, de frica medicilor.

S. LIUBA și A. IANA.

Proverbe.

Nici o pază nu e mai bună pentru bărbat, decât aceea pe care și-o face ênsăși nevêsta. (German.)

*

Cine se teme de vrăbii, nu sémênă mălai. (Românesc.)

*

Cine invêță multe meștesuguri, nu invêță nici unul cum se cade. (Italianesc.)

*

Flămândul, codri viséză. (Românesc.)

*

Un meștesug și cinstea sânt cea mai bună moștenire a fiilor. (German.)

SALON.

Fruntea femeilor.

(Respuns.)

N'au bărbații ce lucră și s'anină de capul femeilor, ȳic că nu le place bretonul, că le îmbătrânește; măcar că dnia-lor singuri spun că-s amoresați papuc de dame cu breton — și atăta ni-e destul: sântem frumoșe? ne iubiți? ce ne trebuie mai mult, ne-am ajuns scopul și mai mult nu vrem să șcim nimic. Dar că aveți dvăstre motive a ne intimidă, o fi; și decumva tocmai pentru că bretonul ne face prea frumoșe, e cauza, vine emanciparea, lupta de putere și cum sânteti de slabi, față cu noi sânteti prepădiți; de aceea ați vré să ne slutiți, să ne luați pe 'ncetul armele, ca astfel să fiți scăpați de sub influența-ne și să ve rădicați la timp pentru a ve menținé prestigiul secului celui tare, stăpănitor.

A-ș vedé stăpănul pe rob ridicându-se e cam dureros, de aceea partidele contrare întrebuintéză tóte mijlócele pentru a le împedică desvoltarea și a-i ținé sub presiunea lor; dar las că nici noi nu sântem tocmai próste, nu ne uităm la ce ne spuneți. In secolul present forma oglinđilor a ajuns perfecțiunea cea mai mare și putem constatá singure ce ne șade bine și ce nu; fără ca s'avem nevoie să ascultăm frazele împungétóre și pline de invidie ce dvăstre ne dictați.

Și nici de modele nóstre nu prea dăm voe să se anine cineva. Noi șcim că bărbații ar fi bucuroși să ne îmbrăcăm și in sac — una ca să nu cheltuéscă și al doilea pentru scopul menționat — dar modele nóstre de astăđi sânt cele mai elegante și mai rezonabile din câte au putut fi; nici turnură, nici malacov, multele draperii și volane care au fost, tóte au dispărut, n'a remas decât o simplă fustă din trei séu patru metri de materie și o talie cât de elegantă menită a scóte in relief frumusețea feței și a corpului; ba încă pentru mai mare economie — decât ai vr'un rest de materie potrivită, in ladă, talia ț-o poți face și de altă colóre: principalul e ca să te prindă și să fie de gust.

Tot astfel e și cu toaleta capului, fiecare o pórtă după cum o prinde; pěrul jos séu sus — moda astăđi nu mai este așa de arbitrară și fiecare póte pune câte ceva din particularitatea sa; dar că tamplele pe frunte (à la belle femme) îmbătrănesc, asta e drept. (Dvăstre inse vedem că nu ni-o spuneți...) tamplele pe frunte sânt caracteristica bătrâneței chiar pe scenă, pune-i unui copil tample și ai să-i dai aerul — după cum — de bătrán. Nu tot așa e și cu bretonul care chiar și fețelor mai îmbătránite le dá o espresie de ștregărie și tinerețe.

Despre breton ne spun și bunicele nóstre că purtau «pėruca rátezată» pe când erau fete mari. Și e fórté natural; chiar pěrul dela frunte crescénd își are direcția sa jos ceea ce obligă și pe țėran să-l tae in «breton» și nu odată veđi câte-un drăguț de băețel pascănd vitele cu perisorul rátezat.

Sânt multe persóne care au la frunte niște invėrticisuri de pěr — turluiuri — care iar își aruncă pěrul in jos. In școlă astfel de fete erau adorate de colegele lor. Mi-a aduc aminte de una (astăđi doctor in medicină), se puneau rótă fetele impregiurul ei, — par că-i

vedé fața de copil albă și suriđetőre — și tot atingėndu-i fiecare parte a feței, ȳiceau:

Barbă, bărbie,
Gură, gurare,
Nas, năsare,
Ochi, bazaochi,
Sprincene, coșofene,
Frunte vălătuc,
Hap de turbuc!

Ș-o apucam indată de turbuc, atunci rísul și veselía eră nespus.

Deci decât e in firea lucrului, de ceasă a strigá in contra lui, mai cu sémă astăđi când in tóte se stiméză natura? Să ne uităm la tablourile maestrilor celor mai vechi, ba chiar și la unele din maicele nóstre și nu numai la femei, chiar și la bărbați, n'am vedé pěrul neted peptenat drept in sus, tot vom vedé degetul naturei, pěrul spre frunte, dând feței acel aer plăcut de neglijență și poesie... de ce dar și moda n'ar întrebuintá aplecările-i aducėndu-le la frumos și perfecțiune.

Dėdu a dat animalelor pěr, păsereleor pene, numai pe om l'a lăsat să se imbrace după gustul seu. Și gustul, dela sėlbatici până acum a progresat necontentit, ajungėnd la forma de astăđi, starea cea mai inaltă de confort și simplitate ce a fost in modă până acum.

De ce ne-am unge și ne-am linge și ne-am îmbracă cu cine șcie ce haine primitive și fantastice, in afară de mersul lumei, decât vedem că moda ne conduce bine și cu timpul încă se va mai curăți și perfecționá (precum corsetul.) Că se găsec și estravagante in modă — născocite de cei ce vreau să-și câștige pânea — e drept, dar avem bunul simț care ne fereșce a le adoptá și trebuie să cadă, și decât observăm bine in modele ce s'au succedat in anii din urmă, se vede mai puțină diferență de cum se vedea inainte in fiecare an; o probă că modistele nu mai au atăta influență și că bunul simț public, precum și partea practică a economiei domneșce; nici nebuni de modă, care se schimbau in tótă luna după cum bătea vėntul, imprășciindu-se averea la streini, nu mai veđi in așa grad.

Astăđi mai fiecare femeie inteligentă primeșce un jurnal de modă, are mașină de lucru și, séu invetá anume croitoria séu prin ajutorul patrónelor de jurnal, prefácėnd, inturnând, boind, își face strae cu care póte fi presentabilă; dór un strai mai scump, mai de paradă că și-l dá odată pe an la croitor (dece nu are singură destul de esercițiu); iar cu banii economisiți își procură plăceri mai folositoare, mai sufletești, mai instructive: un teatru, operă, un voiaj, o carte etc.

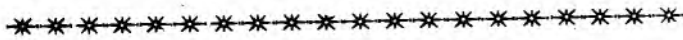
Și fiind că rațiunea și frumosul au ajuns așa de conform cu moda, din ce in ce se va ținé pe terenul acesta; iar pěrul femeilor pe frunte, cred că pe cât timp va ambiționá o femeie să fie frumoșă și va avé trebuintă de acésta, intr'una se va purtá; căci pe lângă că acopere desarmonia unei frunți de o palmă, stă bine și celor cu fruntea mică; dar decât există fețe cărora bretonul nu le convine, se póte inlăturá; nu cred să se găsecă dame ce ar voi să fie de modă chiar când vedé că un lucru le prinde reu și mai cu sémă astăđi când moda ne dá atăta libertate.

Cât pentru ambiția de a-ș arată cineva fruntea mare ce are și că frunțile mici ar fi așa de inferioare, o lucru greșit; in o frunte mare de multe ori creerul póte să fie infoet, mai rar, avėnd prea mult loc; pe când in-

tr'una mică, fiind spațiu mic, creerul trebuie să fie condensat. Și pentru ce ne-am arătat numai decât fruntea — înțelepciunea, ôre toporașul emblima modestiei nu stă ascuns în frunze și numai din mirosul ce esală-i cunoști calitățile și te iei pe urma lui?

Cea ce privește emanciparea, n'avem nici o grijă; par că bărbații nu s'au văduț cu breton și chiar deputații!

ELENA VORONCA.

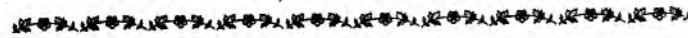
Problemă grea.

— La ilustrațiunea de pe pagina 257. —

Timpul examenelor școlare a sosit. E sezonul bucuriei părinților, cari își ved odraslele dând probă de progresul făcut.

Dar pe când ei resimt toate fazele bucuriei, fiii și fiicele lor din bănci sufer toate chinurile tremei școlare, că ôre puté-vor răspunde bine.

Iată și eleva din ilustrațiunea acestui numer ce problemă grea a căpétat! Cum s'o deslege? Stă pe gânduri. Dar nu ve temeți. Află-va dênța.

B o n b ó n e.

Un unchiu dîcș nepotului seu care-i tot cerea mereu parale:

— Am de luat cincideci de mii de lei, decă tu ești vrednic să-i scoți jumătate să fie ai tei.

Nepotul primeșce și se pune pe lucru.

După o lună unchiul seu îl găseșce și-l întrebă:

— Ei bine?

— Ce vrei, scumpe unchiule, din cincideci mii lei de abia am putut scôte jumătatea mea, pe a dtale mi-a fost imposibil s'o scot.

*

Intre doue prietene din pension.

— Cum se pôte, Clareto, să refusi de a te căsătorî cu acest tiner pe care eu l'am găsit după gustul meu? Nu-mi pot esplică de ce dênșul n'a putut să nu-ți placă...

— Ba da, îmi place, dar eu sînt gelôsă și el e casier.

— Cum?

— Apoi nu șcii că un casier e intotdeauna infidel...

*

— Fie-ți milă, dle, de un biet orb cu șapte copii din care unul e pe drum...

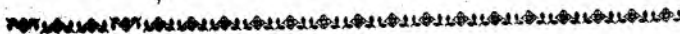
Trecătorul îi dă o băncuță și se depărtéză.

— Dle, hei, dle, strigă orbul alergând după el, dă-mi altă băncuță... Băncuța asta e sêrbescă și nu mi-o primeșce la cârciumă decăt pe patru bani...

*

— Ce trebuie să faci, așteptând pe doctor? întrebă cineva pe un bolnav.

— Să-ți scrii testamentul!

LITERATURĂ și ARTE.

✠ *Sciri literare și artistice.* *Reposatul episcop Melchisedec* a lăsat biblioteca sa, care conține documente și cărți de o mare valôre, Academiei Române; de asemenea a mal lăsat Academiei și un legat de 20,000 lei. —

Di Alesandru Vlahuță scôte a doua ediție din volumul seu intitulat «Góna vieții», care a apărut abia în luna trecută, ceea ce este un succes rar în literatura noastră.

— *Di Ar. Densușianu* a publicat la Iași un volum de poesii intitulat «Valea Vieței» la care vom reveni cât de curênd. — *Di C. Leonardescu*, profesor de filosofie la universitatea din Iași, va publică în curênd o lucrare intitulată «Principii de psihologie».

— *Di Radulescu-Niger* a ținut în societatea «Tinerimea română» din București o conferență literară, intitulată «Scriitori, Ceticitori și Critici».

— *Di St. Băjescu* a publicat la Craiova un volum de impresii câmpene cu titlul «Antonie».

— *Di I. Iorgulescu*, profesor în Buzeu, a publicat la București «Dicționarul geografic al județului Buzeu», lucrare premiată de societatea geografică română și tipărită cu speșele regelui Carol.

— *Di S. C. Mândrescu* a scos la lumină în București un volum intitulat «Literatura și obiceiuri populare» din comuna Rîpa-de-jos, comitatul Mureș-Turda.

Academia Română a publicat îndată după încheierea sesiunii generale ordinea ședințelor sale de peste an. Aceste se țin în fiecare vinere, cu doue vacanțe peste an; vacanța de véră incepe la 15/27 iulie și ține până la 12/27 august; vacanța de iernă e la Crăciun și ține doue săptămâni. Sesiunea generală în anul viitor se va deschide la 23 februarie (7 martie n.) La încheierea sesiunii au fost doue vacanțe, una în locul lui Alecsandri și alta în a lui Cogălnicean; de atunci au mai murit doi membri: Melchisedec și Cobălcescu, deci acuma sînt patru vacanțe și anume: una în secțiunea literară, doue în cea istorică și una în a științelor.

Cercetările literare ale dlui V. Mangra, profesor de teologie în Arad, dintre care am publicat una în nrile 18 și 19 ale «Familiei», au fost incuragiate și de cătră Academia Română. Trimitînd dsa Academiei Psaltirea ce a descoperit, aceea i-a adresat următórea scrisóre: «Academia Română, nr. 5480. București, 1892 ianuarie 17. Onorabile domn! În ședința dela 10/22 ale lunei curente bibliotecarul nostru dl I. Bianu a prezentat Academiei exemplarul din Psaltirea românescă tipărită de diaconul Coresî la Brașov în anul 1570, pe care dvóstre ați binevoit a-o dăruî bibliotecii noastre. Acest exemplar este de cel mai mare preț precum ați arătat-o și dvóstre atât în articolul publicat în ȓiarul «Tribuna», cât și în scrisorile adresate bibliotecarului nostru. Academia Română ve esprimă printr'acésta mulțămirile sale cele mai vii pentru acest dar prețios și a decis totodată a vi se trimite publicațiunile ei însemnate în lista alăturată. Ve rugăm cu acésta ocașiune să binevoiți a continua cercetările dvóstre în acésta direcțiune, căci numai astfel se vor puté cu incetul desgropă documentele vechi activități literare ale neamului nostru, trecut prin atâtea de lungi și grele încercări. Primiți, onorabile domn, incredințarea distinsei noastre considerațiuni. Președintele *Hasdêu*, m. p. Secretarul general *D. Sturdza*, m. p.

✠ *Despre Talpa Țerii.* Sub acest titlu a apărut la București o broșură de «Nuvele Săteșci» al căror autor e dl Mihaiu de Bonachi. În timpul din urmă, a ajuns o modă literară a scrie novele din vieța poporului; inse fôrte puține din acele representă adevêrata vieță, cugetare și limbă a poporului, căci cei ce le scriu, nu cunosc poporul. Autorul acestor novele, de și nu ne ofere totul ceea ce am dorî, se ridică inse deasupra nămolului de novele populare și în unele locuri schițéză cu succes vieța dela țéră. El ne dă opt novele scurte pe 171 pagini, dintre care vom reproduce una și noi, când vom dispune de spațiu. Se află de vîndare la Ig. Hai-

mann, librar-editor in Bucuresti, Calea Victoriei 74. Prețul 1 leu.

Studiu asupra lui Miron Costin. Dl Paul Oprea, profesor la gimnaziul din Brad, a scos la lumină in Budapesta un studiu literar-cultural in limba maghiară asupra lui Miron Costin. (Costin Miron. Tanulmány a román irodalom-történet köréből.) Autorul s'a folosit cu succes in lucrarea sa de toate isvoarele cunoscute până acuma și a zugrăvit publicului unguresc un bun portret al nemuritorului cronicar; dar și românii, cari știu ungurește, pot ceti cu plăcere această broșură, căci in ea sunt adunate toate datele relative la bărbatul de care se ocupă. Lucrarea e scrisă ca teasă pentru examenul de profesor aprobat. Aici constatăm cu plăcere, că dela universitatea din Budapesta, unde dl Alesandru Roman, vechiu membru al Academiei Române, propune limba și literatura română, mai primim și câte o lucrare ce ne privește mai de aproape pe noi românii; aceasta e a doua teasă din istoria literaturii române; cea dintâi a fost a dlui Brăniște publicată an despre Andrei Mureșian. Salutăm cu bucurie această pornire!

Gramatică română pentru maghiari. Dl George Alexi, profesor de limba română la cursul comercial oriental din Budapesta, a scos la lumină acolo o gramatică română in limba maghiară (Román nyelvtan.) Autorul spune, că stările politice și sociale din patrie de mult au reclamat o astfel de gramatică. Condițiunile culturale și literare române, poezia populară nemărginit de bogată și încântătoare a românimeii, au făcut și mai simțită lipsa aceasta. Scopul seu a fost, ca să facă accesibilă elevului maghiar limba ușoară și melodiösă a poporului român; a vrut să dea elevului o gramatică, din care să poată studia numai limba literară română, ci mai cu seamă limba populară, par că scriitorii români (cei buni) ar avé o limbă deosebită de a poporului și astfel adevărata noastră limbă literară ar diferi de a poporului. Autorul se declară adept al dlui Maiorescu și se servește de cea mai extremă ortografie fonetică. Prețul 1 fl. La Wodianer in Budapesta.

TEATRU și MUSICĂ.

Sciri teatrale și musicale. *Violoncelistul Dimitrie Dinicu* al curții regale române a fost distins de regele Carol cu medalia Bene-Merenti clasa I. — *Tenorul Gabbrielescu* cântă cu mare succes la Sevilla; beneficiul seu i-a produs un venit curat de 9,845 franci 35 centimi. — *Fany Vlădescu*, singura trupă din România care se susține de mai mulți ani, jăcă acuma la Ploesti.

Jubileul încoronării in Beins. Gimnaziul din Beins a serbat la 8 iunie n. jubileul încoronării Maj. Lor, cu următoarea programă: 1, «Ardelena», executată de corul instrumental. 2, «Deschiderea festivei» prin dl Ioan Butean director gimnazial, in care accentuează însemnătatea zilei mărete. 3, «Imnul imp.-regesc» cântat de tot publicul present. 4, «Ođă ocașională» de Al. Muntean stud. de cl. VII gim., predată de autor. 5, «Ca un glob de aur», poeie de D. Bolintineanu, declamată de I. Ulise invetăcel de cl. 4 normală. 6, «Cântec de primăveră» de C. Porumbescu, executat de corul vocal sub conducerea dlui Georgiu Papp stud. de cl. VIII gim. și teol. abs. 7, «A megfagyott gyermek», poeie de B. Eötvös Jos., declamată de S. Vaș invetăcel de cl. 4 normală. 8, «Aurel Valzer», de I. Ionescu, esec. de corul instrumental. 9, «Glasul», de I. Bolintineanu, poeie declamată de Aug. Papp invetăcel de cl. 3 normală. 10,

«Doină doiniță» de I. Vorobchievici, esec. de corul vocal. 11, «Fohász a királyért», poeie ocașională de Komócsy József, decl. de Pallay S. stud. de cl. VII gimn. 12, «Hallgató», piesă musicală, esec. de corul instrum. depusă pe note de S. Nagy. 13, «Michnea și Baba», de D. Bolintineanu, decl. de Iac. Popandron stud. de cl. VII gimn. 14, «Stéua visurilor», piesă musicală de Ant. Cirillo, esec. de corul instrum. 15, «Simon Judit», poeie de Kiss Jos. decl. de Al. Diș stud. de cl. VIII gimn. 16, «Serenadă» de Marthner, esec. de cor. vocal. 17, «Rugăciune», poeie ocașională după Horatius, decl. de Rom. Busilla stud. de cl. VIII gimn. 18, «Sus in pom p'o crângă ruptă» de I. Vidu, esec. de corul vocal. 19, «Incheiere ocașională» prin dl Aug. Antal protopop și director școlilor normale. 20, «Marșul lui Mihai» de S. Nagy, esec. de corul instrumental.

Concertul reuniunii române de cântări din Sibiu, pe care-l anunțarăm in nr. trecut, a fost o adevărată serbătoare musicală, care a impletit lauri noue atât dlui diriginte George Dima, cât și corului condus de dsa, și in deosebi acelora care au cântat soluri. In tre soliști și de asta-dată a eselat dna Maria Crișan, dimpreună cu dna Maria Dima. Iar dnii Ghiță Pop, Ioan Demian și Isaia Popa au cântat cu un succes admirabil. Corul a probat și de asta-dată, că este unul din cele mai bune ce avém. Dintre toate piesele, culmea succesului s'a atins in «Stabat mater» de G. Rossini, in care duetul cântat de dna Maria Crișan cu dna Maria Dima a fost brilliant și a încântat intregul auditor.

Diletanții români din Orăștie au jucat joi la 2 iunie 1892 st. n. in sala otelului «La Leul» (Csösz) pentru prima dată «Petulantul», comedie in 5 acte după A. Kotzebue, tradusă de I. St. Șuluț. Persónele: domnul Langsalm, proprietar; dómna Langsalm, soția lui; Doris, copila lor; Frideric, nepotul lor; maiorul Langsalm, fratele proprietarului; baronul Selicour, un domnișor din oraș; Babeta, copila maiorului; Lafleur, servitorul lui Selicour; dómna Krik, económa casei; un păzitor de nópte. Mai mulți țărani. Venitul curat a fost destinat in favorul ridicării unui pavilion in pădurea «Grigori» (Vale.) Paussele dintre acte au fost provădute de musica reg. de inf. nr. 64. După reprezentațiune a urmat dans.

Concert la Lugos. Corul vocal român din Lugos, care la Rusalii a cântat intéia-óra, sub conducerea dlui I. Vidu, liturgia de G. Musicescu, in biserica gr. or. română de acolo, a doua zi de Rusalii, séra la 8½, a dat un concert insoțit de dans in grădina otelului «Concordia», cu următorul program: G. Musicescu: «Iléna» cor micst; D. Ionescu: «Tóca» cor micst; G. Musicescu: «Dis-a badea» cor micst; D. F. G. Auber: «La muta de Portici» cor micst; Porumbescu: «Marșul cântăreților» cor bărbătesc.

Reprezentațiune teatrală in Cenadul-sərbesc. Corul bisericesc român gr. or. din Cenadul-sərbesc, comitatul Torontal, a dat acolo in ziua primă de Rusalii, in sala mare a casinei, o reprezentațiune teatrală in 4 acte. După teatru a urmat dansul, jucându-se și Călușerul și Bătuta, sub conducerea invetătorului Dimitrie Bozian. Vinitul s'a destinat pentru infrumșetarea bisericii de acolo.

Piese musicale noue. *Mates-Polca* de I. Ivanoviei. a apărut dedicată dómnelor din Bérhad. — *Marșul Caritate*, pentru doué piane cu opt mâni, de C. M. Cordonean, a eșit la București. Acest marș este scris anume intr'un stil ușor, pentru elevele de prin institutetele private, pentru festivități școlare, ca examenul etc.

BISERICĂ ȘI ȘCOLĂ.

Știri bisericești și școlare. Maj. Sa monarcul a dăruit câte 100 fl. comunelor bisericești gr. c. Apaș și Reveșel și 50 fl. comunei bisericești gr. or. din Nucet. — Esc. Sa arhiepiscopul și mitropolitul dr. Ioan Vancea a fost decorat de cătră Maj. Sa monarcul, cu ocaziunea jubileului de 25 ani al încoronării, cu marea cruce a ordinului Leopold. — Dl Enea Nicola în 3 iunie a fost promovat de cătră universitatea din Viena la gradul de doctor în medicină. — Dl dr. Pavel Oprea, profesor la gimnaziul din Brad, făcând cu succes examenul profesoral la universitatea din Budapesta, a fost promovat de profesor diplomat.

Nou pământ bisericesc. De când în fruntea eparhiei aradane se află actualul episcop, Pr. Ssa părintele Ioan Mețianu, aceea a făcut un mare progres material; nunumai s'au creat fonduri, cari s'au urcat la sume mari, ci și unele biserici dela sate s'au îmbogățit, cumpărând moșii cu ajutorul fondurilor diecesane. De curând consistoriul aradan a cumpărat pentru diecesă o moșie de pe teritoriul comunei Secaș, în comitatul Timișorii, dimpreună cu rodul anului curent, cu prețul de 36,500 fl. Prin această consistoriul nunumai a sporit averea bisericesc-națională, dar totodată a făcut un mare bine și locuitorilor români din satele învecinate, cari acolo vor căpeta de lucru.

Adunări învățătoresci. La Budatelec în Ardeal, la 15 iunie n. se va ține adunarea generală a reuniunii învățătorilor români gr. or. din comitatul Coșocnei. — La Avrig în 2 iunie n. s'a ținut adunarea generală a reuniunii învățătorilor din protopopiatul Avrigului; s'a discutat cesiunea admiterii jocului la copii în școlă, la care au luat parte învățătorii Făgărășan, I. Meț, Ioan Racota, Doican și Platoș. — La Bârșan, în comitatul Arad, sâmbătă la 12 i. c. se va ține adunarea generală a reuniunii învățătorilor din protopresbiteratul Bute-nilor.

C E E N O U ?

Hymen. Dl Grigorie Birea, comerciant în Brașov la 12 iunie se va cununa cu dșora Irina Răducan în Brașov. — Dl Ioan Sâmpălean, învățător în Sălcud și dșora Victoria Manovici, fiica preotului Manovici din Chesler, s'au cunutat la 6 iunie n. la Chesler. — Dl Stefan Grigorovici, ascultant c. r. la tribunalul din Suceva, s'a cunutat acolo cu dșora Victoria de Volcinschi.

Știri personale. Regele Carol a cumpărat o nouă proprietate; moșia Bușteni din județul Prahova, fosta a lui Manuc Beiu și compusă din munți, cu prețul de 850,000 lei. — Președinte al Bucovinei s'a numit baronul Francisc Krauss, în locul contelui Pace, care, contrar numelui seu, a făcut prin lipsa sa de tact și prin volnicile sale, atâte tulburări în Bucovina; noul președinte ș-a și ocupat postul. — Dl dr. Mircea Pop Grigorean a deschis cancelarie advocațională în Mureș-Oșorhei. — Dl Paul Cotoș, subjude la judecătoria reg. din Timișóra, s'a numit jude la tribunalul din Timișóra.

Jubileul încoronării s'a serbat în Budapesta cu pompa cea mai mare. Monarcul a fost intimpinat la sosirea sa, de banderiu, trăsuri multe și de o lume imensă. La 8 i. c. s'a ținut un Te Deum, la care a pontificat însuș primatele, carele a ținut o cuvântare memorabilă. În șirul festivităților, au fost prând la curte, iluminațiuni,

reviste militare și serbări populare. Ziua acesta s'a serbat în toate orașele și satele din țară.

Logodna prințului moștenitor al României. Principele Ferdinand, moștenitorul coronei României, s'a logodit cu principesa Maria de Edinburg, fiica cea mai mare a principelui de Edinburg. Logodna s'a seversit la 2 iunie n. dimineța la palatul cel nou din Potsdam; la prânțul din séra acelei zile împăratul Vilhelm a închinat pentru fericirea augustilor logodiți. Acest eveniment a fost anunțat vineri camerei și senatului din București și a produs acolo și pretotindene prin țară cel mai mare entusiasm. Prin această căsătorie familia regală a României devine foarte aprópe rudită cu trei curți mari din Europa; căci tatăl miresei e al doile fiu al reginei Angliei și totodată fratele mamei împăratului Germaniei, iar mama este soră cu actualul țar al Rusiei; prin urmare ea este nepóta reginei Angliei, verișană a împăratului Germaniei și nepóta de soră a țarului. S'a născut la 17/29 octombrie 1875, deci încă nu are 17 ani. Căsătoria se va face la Londra în 29 octombrie, ziua nașcerii princesei Maria. Fiitorea regină a României a respuns astfel la depeșa de felicitare a soțiilor miniștrilor din București: «Adânc mișcată de cuvintele așă de căldurose ale femeilor române, le rog să primescă mulțumirile mele cele mai sincere. Nădăduesc să merit totă dragostea ce mi se arată și să fiu într'o di demnă de marea responsabilitate ce me așteptă și datorile ce-mi impune noua mea pozițiune. Maria.» Mai adaugăm, că prințesa Maria, intocmai ca mama ei, are religiunea ortodocsă orientală.

Reuniunea femeilor române din comitatul Hunedorii a ținut la 1/13 maiu adunare generală, cu care ocaziune a ales membrii onorari pe dnii George Barițiu și Zacharia Boiu. Reuniunea numită are scopuri economice, culturale și umanitare.

Reuniunea femeilor române gr. or. din Arad în ședința sa din urmă a constatat, că averea reuniunii se urcă la 12,097 fl. 89 cr., care se compune din casa ce reuniunea a cumpărat pentru școlă. Totodată s'a primit pianul dăruit reuniunii de dl Terențiu I. Ursu, preot în Chișineu, pian remas după reposata sa soție n. Rosa Beleş.

Esposiția meseriașilor români din Sibiu. Reuniunea sodalilor români din Sibiu va arangia în luna lui septembrie o esposiție industrială. Prin acesta ea voeșce să arate, că meseriașii români, cu tóte dificultățile din trecut și present, încă tind să se apropie de soțiilor lor de alte naționalități din patrie. Arangiarea unei esposițiuni inse nu se póte face fără spese; deci comitetul reuniunii, prin președintele N. Cristea și notarul I. Ciontea, face apel la publicul român, ca să spriginescă acesta întreprindere.

Petreceri de veră. Reuniunea femeilor române din Abrud va arangia la 12 iunie n. o petrecere cu dans în Praterul Abrudului, în folosul școlei de fetițe române din Abrud; inceputul va fi la 2 ore după mieđădi, iar în casul de timp nefavoritor se va amână pe duminica viitoare. — La Blaș în bercul mitropolitan, tinerimea studiósă dela gimnaziul gr. c. de acolo va arangia în 11 iunie o petrecere de veră.

România la esposiția din Chicago. Cetim în diarele bucureșcene: Esposițiunea din Chicago promite a luá niște proporțiuni colosale, ca tot ce se face pe intinsul continent american. După cum se șce, o comisiune ad hoc a cutreerat în timpul din urmă Europa, pentru a adună câți mai mulți participanți la acest concurs internațional. Membrii acestei comisii s'au oprit

câteva zile și în capitala noastră; ei aici au avut onoarea a fi primiți de Maj. Sa regele, și s'au prezentat și guvernanților noștri. Nu se știe decât România va putea participa oficial la expoziția dela Chicago; totuși societatea noastră geografică va trimite acolo câteva din hartele noastre cele mai bune, precum și o mică notiță geografică, statistică și economică a României în limba engleză, franceză și germană; ceea ce nu puțin ar contribui a face cunoscută țera noastră și în intinsul continent din cealaltă emisferă. Asemenea se va trimite acolo un colosal (să fim și noi colosali) un colosal bloc din sarea noastră, care va fi mult apretuită în continentul descoperit acum 400 de ani, și ar putea în viitor deveni un articol de esport însemnat pentru noi.

Congresul Ligei s'a ținut în București la 25 mai (6 iunie) sub presiunea dlui Al. Orescu, luând parte mulți membri și delegați ai secțiunilor. Dl G. T. Brătianu, casierul Ligei a citit raportul despre activitatea comitetului. În ședința a doua s'a primit modificarea statutelor; de acum înainte secțiunile devin egale și vor fi conduse de un comitet general de 9 membri, care s'a și ales în persoanele dlor G. T. Brătianu, C. Davidescu, Bursan, Nenițescu, Cosacescu, N. R. Danilescu, I. Popa, Em. Antonescu, O. Lupulescu, președinte onorar dl Al. Orescu. S'era banchet; cu asta ocaziune dl Tocilescu, încă tot sub impresiunea serbărilor dela Sibiu în onoarea dlui Baritiu, a pronunțat un toast, dîcînd între altele: «Decă voiți să cunoșteți pe români, decă voiți să vedeți naționalismul, mergeți în Transilvania, acolo veți vedea și femeia română».

C. r. priv. societate de asigurare Riuione Adriatica di Scurtà in Triest. Din raportul general al direcțiunii acestei societăți despre al 53-le an de gestiune, prezentat în adunarea generală ținută la Triest în 19 I. tr., aflăm că anul trecut a fost deosebit favorabil, pentru toate ramurile de asigurare. Câștigul anual a fost 875,210 fl. 10 cr., din care făcîndu-se mari detrageri pentru fondurile de rezervă ale societății, rămîne a se plăti acționarilor suma de 363,730 fl. 51 cr., iar dividenda pentru o acție s'a fixat cu 60 fl. Statul de asigurare în secțiunea asigurărilor vieții la finea anului 1891 a fost 62 milioane fl. capital și 133,775 rente. Pentru asigurările contra morții și a supraviețuirii s'au plătit 974,866 fl. Celelalte secțiuni încă au produs rezultate enorme.

Necrolog. *Gr. Cobălcescu*, distins profesor la universitatea din Iași și membru al Academiei Române, a încetat din viață în săptămîna trecută. Reposatul, a cărui specialitate era geologia, a luat parte și la sesiunea din anul acesta a Academiei, dar în curînd s'a bolnăvit și n'a mai putut vini la ședințe. De atunci nu s'a mai sculat din pat, cu toate îngrijirile medicilor și a familiei sale; dar a subscris și dînsul adresa de felicitare către dl George Baritiu. A fost ales membru al Academiei în 1886 și a făcut parte din secțiunea științelor; afară de asta, a fost președintele societății științifice din Iași. La înmormîntarea lui Academia a delegat pe membrii I. Negruzzi, I. Caragiani și Petru Poni. Cobălcescu era în vîrstă de 70 ani.

OGLINDA LUMEI.

Evenimentul săptămînei în lumea din afară este întîlnirea țarului cu împăratul Vilhelm la Kiel. Primirea țarului s'a făcut cu mare pompă și la prînz împăratul Vilhelm a toastat în sănătatea țarului, pe care îl numise

«amiral à la suite»; țarul a răspuns ridicînd un toast în sănătatea împăratului.

Obiceiuri spaniole. Spaniolii sînt în genere oameni foarte politicoși. Politeța li-e înăscută. Așa dincolo de Pirinei e obiceiul, că nici un Spaniol nu imbuca ceva, până când mai întîi nu dă celorlalte persoane prezente. Decă călătorești cu trenul, atunci în fiecare moment ți se oferă mîncare și beuturi din partea camaraziilor de călătorie. Pentru ca să le implinești acestor oameni plăcerea, trebuie să primești, ceea ce ți se oferă. Astfel se întîmplă, că în vagoanele trenului merge din mîna în mîna câte o ploscă cu vin, până când se goleşce. Vinul trebuie beut astfel ca să curgă din ploscă în gură, fără ca să atingi plosca cu buzele. Comunismul acesta de politețe de multe ori e periculos, ceea ce arată și următorea istorie: Un domn din Malaga călătoria zilele trecute la Cordova. Lîngă el în vagon se mai aflau încă doi călători, cari îi deteră să bea din o ploscă cu vin. Călătorul din Malaga beuse bine din ploscă, după aceea cădu într'un somn adînc. Când după două ore se deșteptă, observă spre marea sa uimire, că camaraziul sei nu mai sînt acolo. În curînd vedu el că-i lipsește cînsornicul și punga cu banii, în care se aflau 84 reali și pe care o avuse în buzunarul vestei sale. Noroc inse că tinerul mai avea un portofel plin cu bancnote, căci altminteala, ar fi pățit reu pe drum fără bani.

Adormită de 28 de luni. Din Aschaffenburg se anunță, că o fată tîneră de acolo dîrme deja de doi ani și patru luni fără a fi deschis nici o singură dată ochii în tot intervalul acesta. Hrana ei constă numai din câteva linguri de lapte, ce i se tîrnă prin gât din când în când. De multe ori trece câte o săptămîna fără să i se dea nici o hrană. Medicii nu pot să-și esplice această boală. Ceea ce e și mai greu de esplicat, e că din aparența esteriōră a adormitei nimeni nu pōte bănuî bōla ingrozitōre de care suferē nenorocita. Obrăzii îi sînt rumeni și s'a putut chiar constată că ea se ingrașă cu timpul.

Poșta redacțiunii.

Lipova. Traducerea din Heine nu e reușită.

Tîmna. Pecat că strofa din urmă strică totul.

Sibiu. Nuvela e prea fantastică; iar poveștile trimise nu sînt decopiate întocmai după cum le povestește poporul, căci găsim în ele fraze și cuvînte neobicinuite în gura tîranilor. Decă doinele sînt reproduse exact, trimite-le.

Călimdarul săptămînei.

Ziua sapt.	Călimdarul vechiu	Călimd. nou	Sorele
Dumin. tuturor sânt. Ev. dela Mateiu, c. 10. gl. 8, a inv 1. res. ap.			
Duminecă 31	Par. Eremia.	12 Basilides.	4 2 à 57
Luni	1 Mart. Iustin.	13 Anton de Pad	4 2 7 57
Marti	2 Par. Nichifor.	14 Antonia.	4 2 7 58
Mercuri	3 Mart. Lucian.	15 Vitu.	4 2 7 58
Joi	4 Par. Mitrofan.	16 Iustin <i>Diua dl</i>	4 2 7 59
Vineri	5 Mart. Dorotheiu.	17 Rainer.	4 2 7 59
Sămbătă	6 Par. Visarion.	18 Leontina.	4 2 7 0

Proprietar, redactor răspundător și editor:

IOSIF VULCAN.

